

Om Oprettelsen af et dansk Handelskammer.

Af C. Hage.

I Nationaløkonomisk Forenings Møde den 27. November fremsattes af Hr. Aleksis Petersen et Spørgsmaal til Diskussion, der maa siges at være modent til mere end en blot theoretisk Drøftelse, og som utvivlsomt havde fortjent en mere sympathetisk Modtagelse, end der fra flere Sider blev det til Del. Forfatteren af nærværende Linjer deltog ikke i hin Aftens Diskussion. Men da han vilde anse det for saare uheldigt, om Spørgsmaalet neppe rejst skulde atter slumre ind, vil han herved give sit Bidrag til dets Belysning.

Det drejer sig om Oprettelsen hertillands af en Institution analog med Udlandets Handelskamre. Hr. Aleksis Petersen havde givet sit Foredrag en større Rækkevidde: det omfattede «Varetagelsen af Landets økonomiske Interesser» som Helhed. Han viste sig derved at besidde aabent Blik for det ideelt taget mest Ønskelige: et Organ for samtlige økonomiske Erhverv, betragtede som et solidarisk Hele. At dette bør stilles som Endemaalet, kan Ingen være i Tvivl om, der indser Nødvendigheden af samtlige økonomiske Kræfters harmoniske Samarbejden, og som har Øje for Manglerne ved en ensidig Forfægten

af blotte Standsinteresser. Alligevel maa det bifaldes, at baade Indlederens Foredrag og den paafølgende Diskussion i Hovedsagen indskrænkede sig til det mere praktiske, begrænsede Spørgsmaal om Handelskamre. Et fælles Organ for Agerbrug, Handel, Industri og Haandværk vil være i højeste Grad at attraa, naar Betingelserne for, at det kan arbejde med Nytte og Eftertryk, først ere tilstede. Men man kan ikke opnaa Alt paa én Dag; man kan ikke improvisere en virkelig livskraftig Institution, som ikke er i organisk Sammenhæng med en allerede forud foregaaet Udvikling. Foreløbig maa Formaalet være mere begrænset og mere beskedent. Det vil allerede som saadant gjøre Vanskeligheder nok.

Vi ere ikke blinde for den store Ønskelighed for Agerbruget af en Ordning, der lader en virkelig sagkyndig og kraftig Indflydelse komme til Orde overfor Regering og Lovgivning i ethvert Agerbruget vedrørende Spørgsmaal. Vi samstemme af ganske Hjerte i dette Ønske, om vi end ikke altid bifalde de foreslaaede Udveje. Men denne Sag er her ikke vor Opgave. Det er en lignende Indflydelse for Handel og Industri, hvorefter det her drejer sig. Hvormegen Anledning end Agerbruget kan have til at beklage sig over mangelfuld Omsorg for dets Interesser, saa vilde en saadan Beklagelse dog i og for sig være langt mere begrundet fra de to andre Erhvervs Side.

Den Opmærksomhed, der hertillands, Alt i Alt, bliver Handel og Industri til Del, er ubetydelig i Sammenligning med den, der skjænkes Agerbruget. Dette savner ikke Repræsentanter og Talsmænd hverken i Regering, i Rigsdag, i Pressen eller i et stort Antal mer eller mindre offentlige Selskaber og Foreninger. Det kan siges uden

Overdrivelse, at Landet som Helhed følger Landbrugs-
spørgsmaal med større Interesse end noget andet An-
liggende.

Handel — og tildels Industri — danne hertil en stærk Modsætning. Diskussioner vedrørende disse Erhverv følges med forholdsvis ringe Opmærksomhed og dø hurtig hen af Mangel paa Næring. For Handelens Vedkommende er dette maaske neppe synderligt at beklage. Til en vis Grad tør det ikke uden Grund opfattes som et Udtryk for baade Vilje og Evne hos Handelsstanden til helt og holdent at klare for sig selv. Herom vidner endog en vis Jalousi, naar Udenforstaaende forsøge at rejse en Diskussion om noget Spørgsmaal, der angaar Handelen, selv om det sker udelukkende med dennes Vel for Øje. Den Handel, der ikke ganske og aldeles kan staa paa egne Ben, er det bedre at undvære. Det kan i og for sig kun geraade vor Handelsstand til Ære, at den tilfulde indser dette, ja at den snarest gaar for vidt i sin Ligegyldighed overfor den Betydning, som Statsmagtens Benyttelse dog uundgaaelig har ogsaa for dette Erhverv. Det er ikke fra Handelsstandens Side, at man hertillands hører Anmodninger om Statshjælp og Beskyttelse, om Pengelaan og Understøttelse, om Præmier, Vejledning og Opmuntring. Man maa af Hjertet ønske, at det fremdeles vil vedblive saa. Men Uegennyttigheden bør ikke gaa saa vidt, at den bliver til blind Ligegyldighed overfor berettigede Krav, hvis Tilsidesættelse ikke gavner Samfundet til Gjengjæld for at skade den enkelte Stand.

Iøvrigt er det maaske ikke overflødigt at bemærke, at en offentlig Drøftelse af Handelsspørgsmaal aldrig kan vække, og ikke skal være beregnet paa at vække, den

samme Art af Interesse som Spørgsmaal vedrørende Agerbruget. Der findes mellem en Handelsstands enkelte Medlemmer ikke den samme Art af Solidaritet som i den agerbrugende Stand. I intet Erhverv komme de økonomiske Grundprinciper Frihed og Konkurrence til saadan Gyldighed som i Handelen. Den, om man vil, orthodoxe Nationaløkonomi lægger sig jo endog blot for den Bebrejdelse væsenlig kun at have Blik for Handelssiden af Samfundets Ordning. Hvad en Handelstand bør kræve af Staten, er i Hovedsagen kun Frihed; først og fremmest Fjernelse af de Omsætningen hæmmende Baand saavel i Indlandet som i Forholdet til Udlandet; det er særlig Statens Opgave overfor Udlandet at sørge for, at dens Undersaatter overalt behandles lige med de mest begunstigede Staters; — for at kunne drage Aande kræver Handelen Frihed, i saa stort Omfang, som Samfundets Tarv iøvrigt i nogen Maade tillader det. Paa Grundlag heraf konkurrerer den indbyrdes — hvert enkelt af dens Medlemmer direkte med alle Andre. Anderledes med Agerbruget, i al Fald indenfor de snevre Grænser, hvormed det praktisk er Tale. I et Land af Danmarks Omfang ere Agerbrugerne i det Væsenlige ikke konkurrerende, men solidariske. Det er i hver Enkelts Interesse at frembringe de bedst mulige Produkter og saa billigt som muligt. Men det er ikke hans Interesse imod, at hans Nabo gjør det Samme. Just det Modsatte. Et fortrinligt Agerbrug vinder ikke ved at staa isoleret, men netop ved at være Led i en fortrinlig Helhed. Produkterne ere da i det Hele bedre ansete, derfor lettere afsættelige, Priserne højere; den almindelige Rigdom er større, Pengesforholdene gunstigere, Kommunikationerne bedre; udvalgte Besætninger ere lettere at anskaffe og vedligeholde; dygtige

Forvaltere, Mejersker, Arbejdere ere tilstede i større Antal; kort sagt: Driften giver større Udbytte og holdes med mindre Besvær i fuldstændig Orden. Derfor ser man Landmænd med stor Iver at meddele hinanden, hvad de anse for Fremskridt og Forbedringer. De vinde derved ikke blot Ære for sig selv; de gavne baade sig og det Hele. Ganske anderledes med Handlende. Om Nogen er saa heldig at finde, hvad Bjørnstjerne Bjørnson kalder «en af disse smaa Brancher, som den store Handel endnu ikke har kastet sig over», saa vogter han sig vel for at fortælle sine Kolleger derom. Han tier og beholder Guldgruben for sig selv.

Derfor er her ikke Tale om at ville forsøge paa at kalde Korporationer tillive, der for Handelen skulde spille en lignende belærende og vejledende Rolle, som saa mange alt eksisterende Foreninger udføre for Landbrugets Vedkommende. I den Henseende maa enhver Handelsmand i Hovedsagen være henvist til at stole paa sig selv. Men der bliver et tilstrækkeligt stort Gebet tilbage, som omfatter alle de Spørgsmaal, der vedrøre Standen i dens Almindelighed som en Helhed med forsaavidt ensartet og solidarisk Interesse. Det udelukker ikke selv vis Vejledning, om end af mere generel Natur, især gennem et omhyggeligt og med Sagkundskab behadlet statistisk Materiale. Dog navnlig udstrækker det sig til en aarvaagen Varetagelse af det paagjældende Erhvervs Tarv overfor alle Statsmagtens forskellige Organer, være sig i Henseende til Lovgivning eller til Administration.

Men lad det ikke tros, at Formaalet skulde være en ensidig Forfægten af blotte Klasseinteresser. Nutidens Samfund gjøre en saadan endnu langt mindre tilstedelig og forsvarlig end nogensinde. For Handelens Vedkom-

mende har den moderne Udvikling stadig mere udvisket dens Karakter som et afsondret Særerhverv. Saaledes som vor Tids Samfund ere nødvendig henviste til at tilfredsstille deres Fornødenheder, er Handelen neppe engang længere at opfatte som et Supplement til Produktionen. Den er bleven en integrerende Del, et uadskilleligt Led af Produktionen selv. Hvad der i Sandhed fremmer et Lands Handel, kommer umiddelbart hele dets Produktion til Gode. At dette har Gyldighed ogsaa for Konsumtionen, er det end ikke nødvendigt at tilføje.

Meget af hvad ovenfor er sagt om Handelen, gjælder ogsaa om Industrien. Hvad angaar dens Forhold til Staten, saa glæder den sig dog i det Hele ved en noget større Omsorg og Agtpaagivenhed end Handelen. Som Tegn paa saadan Bevaagenhed tør i al Fald de talløse, vistnok velmente, Beskyttelsessatser i Toldloven formodentlig opfattes. Men i Virkeligheden staar Industrien, lige saa vel som Handelen, uden Middel til med Eftertryk og Virkning at komme til Orde i Anliggender, der berøre dens Velfærd.

Der synes i den senere Tid at have vundet Indgang en Følelse af, at der i flere Henseender lader sig udrette en Del for bedre end hidtil at udnytte Landets Beliggenhed og Kræfter. Men jo mere de økonomiske Virksomheder blomstre op, des mindre kunne de finde sig i fremdeles at være dømte til obskur Tavshed; og jo længere de ere dømte til Tavshed, desmindre ville de være istand til at vinde Fremgang. Interesser af saa gjennemgribende Betydning for Samfundets Vel bør ikke længere savne et indsigtfuldt Øje til at vaage og en energisk Haand til at værne om deres Tarv.

Tag paa et enkelt Omraade et enkelt Exempel blandt

hundrede. Der er for Tiden forelagt Rigsdagen et Lovforslag, som paa det dybeste griber ind i et Erhverv, der er nøje knyttet til samtlige Landets øvrige Erhverv, til dets Forsvar, til dets nationale Berømmelse, — et Erhverv, der allerede iforvejen kan rose sig af med Taalmod at bære de mest uforstandige og mest uretfærdige Byrder, som nogen Regering har Ansvar for. Det er Loven om usødygtige Skibe. Om dette Forslags Fortrin eller Mangler skulle vi her aldeles ikke ytre os. Men det tør siges, at Danmark maaske er det eneste civiliserede Land, hvor et slikt Forslag kunde være indbragt i den lovgivende Forsamling, uden at der forud var givet den paagjældende Stand *fuld* og *hel* Lejlighed til paa *fyldestgjørende* Maade at udtale og begrunde enten sin Tilslutning eller sit Mishag. Nu ser man Skibsfarten omtrent reduceret til mer eller mindre afsmægtige Protester omkring paa Smaamøder i Provinserne.

Hvad er det da, der kræves? Kort og simpelt: et Organ til sagkyndigt at drøfte og uafbrudt at vaage over de paagjældende økonomiske Interesser.

De lovgivende Forsamlinger kunne efter deres Natur ikke fyldestgjøre et saadant Krav. De sammensættes efter politiske Hensyn, ikke efter speciel Sagkundskab. Hvad særlig den danske Rigsdag angaar, saa er Handel og Industri dér for Tiden næsten uden Repræsentanter.

Regeringen da? Vilde ikke et særligt Ministerium for Agerbrug, Industri og Handel være hvad der søges? De fleste større Lande vilde afgive Forbilleder herfor*), og vi selv besad i vor Frihedstids Barndom et Handels-

*) Om økonomiske Regeringsavtoriteter i de forskellige Lande jfr. foranstaaende Artikel. Red.

ministerium, der levede i otte Maaneder. Men man vogte sig for at knytte store Forventninger til en slig Omordning. Den vilde neppe have anden Virkning end en Ministergage mere i Budgettet og en Excellence mere i Statskalenderen. Det vilde være meget hensigtsmæssigt saavidt mulig at samle de økonomiske Anliggender f. Ex. under Indenrigsministeren. Men til at skille dem ud vilde der kun være Anledning, hvis Ministeren derved maatte antages at ville blive overbebyrdet. Dette vilde utvivlsomt være Tilfældet i Lande, der ere ti til tyve Gange større end Danmark, og dér er en saadan Arbejdsdeling følgelig at anbefale. Men saafremt Forretningernes Omfang ikke overskrider en enkelt Mands Arbejdsevne, vil en Deling intet Andet medføre end en Forandring i den kompetente Ministers Titulatur. Ingen Minister vil i noget Tilfælde være «sagkyndig» paa alle økonomiske Omraader. Den, der forstaar sig paa Agerbrug, vil i Reglen intet kjende til Handel og Industri, eller omvendt. Ja det er tilmed ikke Regel, snarere en sjelden Undtagelse, at «Sagkundskab» overhovedet er det, der gjør en Mand til Minister.

Af noget større Betydning vilde det være at oprette særlige økonomiske Departementer. Her kunde man, i Skikkelse af Departementschefer, Direktører osv., sikre sig en paalidelig og stabil Indsigt. Dog vilde Resultatet paa ingen Maade blive tilfredsstillende. Den økonomiske Kjendskab, der vindes ved Arbejde i Regeringskontorer, vil i Gjennemsnit altid staa langt tilbage for den, der vindes af uafhængige Kræfter gennem praktisk Gjerning i Livet selv. En Regerings Opgave er og bliver først og fremmest at regere. Det kan ikke fordres — mindre nutildags end nogensinde — at en Regering skal være

en alt skuende og alt vidende Fader for sine Under-
saatter. Det kan hverken ventes eller forlanges, at Em-
bedsmænd, hvis hele Uddannelse og Virkekreds falder
udenfor det praktiske økonomiske Omraade, at de skulde
besidde indgaaende Kjendskab til økonomiske Forhold og
selvstændigt Blik for, hvad disses Vel til enhver Tid
kræver. Snarere komme de undertiden til at staa paa et
saa ensidigt Standpunkt, at de kunne synes næsten *ex*
officio at ligge i permanent Krig med Publikums Interesser.

Vil man se hen til et Regeringsorgan i egenlig For-
stand, som skulde kunne spille nogen virkelig stor og
gavnlig Rolle, saa maatte det vel være en Institution i
Lighed med det franske *Conseil supérieur du commerce,*
*de l'agriculture et de l'industrie**). Men paa Oprettel-
sen af et slikt Regeringsraad hertillands vil man vist
komme til at vente længe, og, som alt ovenfor an-
tydet, ere vi i Tvivl om, hvorvidt Betingelserne ere
tilstede, for at det vilde kunne arbejde med virke-
lig Nytte. Selv om saa var, saa vilde dog ikke der-
for de Organer blive overflødige, hvis Oprettelse disse
Linjer anbefale; vi anse tvertimod deres Tilværelse som
et Hovedvilkaar, for at ogsaa et Regeringsraad kunde faa
sin fulde Betydning.

Thi det, der fordres, er *selvstændige, uafhængige Or-*
ganer for de økonomiske Interesser. Det er Organer,
der af sig selv, efter egen Tilskyndelse kunne holde

*) Efter dets Mønster er dannet lignende øverste Regeringsraad i
Belgien (1859), *Italien* (1869), *Rumænien* (1864), — samt, i noget
modificeret og mere vidtløftig Skikkelse, i *Spanien* (1874). Det
engelske *Board of Trade* er i visse Henseender ikke uden Ana-
logi med disse Raad, medens det i andre er at opfatte som et
Slags Handelsministerium.

Statsstyrelsen underrettet om Handelens, Industriens (og Agerbrugets) Tarv og Krav. Det er Institutioner, oprettede med det Formaal i sig at samle den mest omfattende særlige Sagkundskab og at give denne Sagkundskab en tilsvarende Indflydelse. Det er Forsamlinger, der skulle supplere den lovgivende Magt og Administrationen, et forberedende, drøftende, raadgivende, tilskyndende Supplement; Forsamlinger, som give Lejlighed for de økonomiske Interesser til lydeligt at komme til Orde, og som give Stød paa Stød til de besluttende Myndigheder, indtil gavnlige og ønskelige Foranstaltninger sættes iværk; Forsamlinger, som ifølge hele deres Bygning ere skikkede til uafsladeligt at tage Initiativet, uafsladeligt at have et vaagent og opmærksomt Øje rettet paa ethvert Punkt af Betydning, og som ere sikre paa under denne deres Virksomhed at mødes af almindelig baade Sympathi og Respekt. Det er saadanne Institutioner, i mere eller mindre fyldestgørende Skikkelse, som Udlandet kjender dels paa det kommercielle Omraade (Handelskamre), dels paa det industrielle (Gewerbekammern, *chambres des arts et manufactures* etc.), dels fælles for begge. Naar vi benytte Udtrykket «Handelskammer», er dette ment at omfatte baade Handel og Industri.

Hvilke Opgaver have slige Korporationer at løse? Formaalene for deres Virksomhed ere dels af mere lokal, dels af mere almindelig Art. De sidste falde i to Grupper.

Der er først den *statistiske* Side af deres Virksomhed. Paa denne blev der under Diskussionen i Nationaløk. Forening lagt en meget stærk Vægt. Der blev fremhævet dens store Betydning navnlig som et vejledende Middel af fremragende Værd: den er det baade overfor Erhvervens egne Medlemmer og overfor Regering og Lovgiv-

ning, som derved forsynes med Data. De omfangsrige og tildels meget værdifulde Arbejder af denne Art, som ere udgaaede fra udenlandske Handelskamre, ere fortrinlige Vidnesbyrd om, hvad der paa dette Omraade lader sig udrette.

Den anden Virkesfære er Varetagelsen af de økonomiske Interesser overfor *Lovgivning* og *Administration*. Det er ovenfor fremhævet, at hvad Handelen kræver af Statsmagten, er i Hovedsagen kun Frihed. Industrien kræver ofte en god Del mere, — om med Rette, er et Spørgsmaal, vi her lade staa hen. Ligegyldigt paa hvad Standpunkt man stiller sig, vil der uundgaaelig være Love, som gribe ind i Ordningen af Handel og Industri, og hvis Bestemmelser derfor kræve den største Agtpaagivenhed fra disse Interessers Side;

der er dels organisatoriske Love: Næringslovgivningen; Handelslovgivningen; Søfartslovgivningen; Fabriklovgivningen; Love om Aktieselskaber; om Banker; om Patenter og Varemærker; om Vexler; Mønt, Maal, Vægt osv. osv.;

— dels, og ikke mindst, Skattelove, — selvfølgelig forsaavidt deres Virkninger gribe ind i Produktion og Omsætning; fremfor Alt er Toldlovgivningen fuldt saa meget af økonomisk som af finansiell Betydning; to Hundrede Aars dyrekjøbte Erfaring har lært Evropa, at dette er ikke et Anliggende, som man kan lade den første den bedste Finansminister skalte med efter eget Hoved; om mange andre Skatteformer gjælder det Samme; hertillands er f. Ex. Skibsafgiften ifærd med at tilkæmpe sig en navnkundig Plads i den danske Finanshistorie;

i Sammenhæng hermed kan nævnes Indflydelsen

af Udlandets Lovgivning, forsaavidt den lader sig paavirke gennem Traktater og Overenskomster; Opnaaelse i hvert Fald af Ligestillethed med de mest begunstigede blandt andre Lande bør være Formaålet for enhver Regerings Bestræbelser;

af Berøringspunkter med Administrationen behøver blot at hentydes til Konsulatsvæsenet, Jernbaner, Postvæsen, Telegrafvæsen osv. osv.

Den mere *lokale* Side af Kamrenes Opgave bestaar i Varetagelsen af en Kreds af Hverv, der ere mere særlig knyttede til den Stad eller det Distrikt, hvori de have Sæde. Saaledes: Bestyrelse af Børserne; lokale Spørgsmaal vedrørende Jernbaner, Post- og Telegrafvæsen; Havneforhold; Valg af Medlemmer til Handelsretter; Afgivelse af Responsa og Erklæringer; Bestyrelse af Understøttelsesfond osv. osv.

Det fremgaar af denne Oversigt, at her er Tale om en betydningsfuld Opgave. Hvorledes denne er søgt løst i Udlandet, derom giver Hr. Aleksis Petersens Foredrag interessante Oplysninger. For os er Formaålet at overveje, hvad der lader sig gøre herhjemme. Noget udenlandsk Forbillede, der opfordrer til direkte Efterligning, findes ikke. De østerrigske Handels- u. Gewerbekammern ere i flere Henseender gode Mønstre. Men alene den Omstændighed, at der (i Cisleithanien) er tillagt dem politiske Rettigheder, idet de udgjøre en af de 4 store Korporationer, der vælge Medlemmerne til Rigsraadets Underhus, og deres deraf betingede Organisation stiller en umiddelbar Overførelse udenfor Spørgsmaal.

At inddele Landet i et Antal af flere eller færre Distrikter med et tilsvarende Antal Handelskamre, og mulig et fælles Centralorgan, vilde vi ikke kunne tilraade.

Hovedindvendingen er: Mangel paa Kræfter. Vi øjne ingen Mulighed for, at en saadan Ordning kunde raade over den gennemgaaende overlegne Indsigt, uden hvilken det hele Apparat vilde blive værre end betydningsløst. Vidtstrakte Lande med meget forskjelligartede økonomiske Forhold gjøre en tilsvarende forskjelligartet Repræsentation ønskelig; et betydeligt Antal større Byer, Midtpunkter for Handel, Industri og aandeligt Røre, lette samtidig Gjennemførelsen deraf. Men i Danmark ere de økonomiske Forhold helt igjennem ensartede, og vi besidde kun en eneste større By. Allerede Landet som Helhed indeslutter ingenlunde et Overtal af Kræfter til Opgavens Løsning. Splittelse vilde kun gjøre Skade. Det vigtigste er et Centralorgan. Selv om vi allerede havde provinsielle Handelskamre over hele Landet, saa vilde dog Centralorganets Oprettelse blive Hovedsagen. Kan et saadant støtte sig paa et vidtforgrenet og stærkt Underlag, saameget bedre. Men dette maa helst voxte frem spontant, udsprunget af virkelig Trang, paa de Steder, hvor Betingelserne for dets Trivsel ere tilstede.

Fremdeles: for at iværksætte det, der for os staar som Hovedsagen, gjælder det ikke at skabe noget fuldstændig Nyt. Det drejer sig om at bygge videre paa et allerede faktisk tilværende Grundlag. Hvad der skal dannes helt fra Roden af, er tifold vanskeligere at bringe tilveje, end hvad der lader sig udvikle af det alt Bestaaende ad naturlig Vej.

Kjøbenhavn er saa heldig at besidde et saadant Grundlag. Grosserer-Societetets Komité er et Handelskammer *in nuce*. Den rægter tildels en Kreds af Opgaver, som i Hovedtrækkene falde sammen med de for et Handelskammer angivne. Der synes ikke paa selve Komiteens

Side at findes megen Sympathi overfor de Ønsker, for hvilke ogsaa vi her gjøre os til Talsmænd; den synes i Hovedsagen at opfatte dem som blotte Angreb paa dens egen Virksomhed. Og dog er det overflødigt her at føje et nyt Vidnesbyrd til de mange om den Anerkjendelse, der ydes Komiteen for den Maade, hvorpaa den i det Store og Hele, indenfor Mulighedernes Grænse, røgter sit Hverv. Men Spørgsmaalet er, hvorvidt det for denne Institution er overhovedet muligt at fyldestgjøre de Fordringer, som Nutiden stiller og maa stille til et Handelskammer i egenlig Forstand. Den hele Organisation er nu mere end 60 Aar gammel. Den er indført under Forudsætninger, som forlængst have ophørt at være til. Landets økonomiske Forhold ere højst forskjellige fra den Gang. Dets politiske Ordning, dets Administration, dets hele offentlige Liv endnu langt mere. Men naar en Institution holder sig uforandret, i forstenet Skikkelse, medens alle dens Omgivelser vexle og ændres, saa sker det kun paa ét Vilkaar: paa Bekostning af dens egen Betydning. En Institution, der ikke i Væxt holder Skridt med det Stof, den er bestemt til at omgaaende, synker gradvis ned til Afmagt. Intet Steds gjælder dette mere end paa et saa vaxlende, saa livfuldt, saa spillende, saa aldrig stillestaaende Omraade som det økonomiske.

Det er nødvendigt, at det bliver klart: — hvad det drejer sig om, er ikke, om Grosserer-Societetets Komité udretter, hvad den formaar; men om den formaar at udrette, hvad der er ønskeligt. Ikke om den røgter vel, hvad der er den betroet; men om der er betroet den tilstrækkeligt. Ikke om dens Arbejde er godt; men om dens Virkekreds er vid nok. Ikke om dens Indflydelse er gavnlig; men om dens Stemme har fornøden Vægt.

Ikke om dens Myndighed er i gode Hænder; men om ikke selve Myndigheden vilde mangefold forøges ved en mere tidssvarende Organisation. Det er ikke en Kuld-kastelse, ikke en Tilintetgjørelse af det Bestaaende, der attraas; det er tvertimod dets Udfolden til rigere og stærkere Liv.

To Hovedforandringer i Organisationen er, hvad der først og fremmest gjøres Behov: en *større Forsamling* og *Offenlighed i Forhandlingerne*.

Grosserer-Societetets Komité bestaar kun af 12 Medlemmer. Det er en almindelig Erfaring, at større Forsamlinger — selvfølgelig indenfor visse Grænser — som oftest udmærke sig ved mere Initiativ end mindre. Med det større Antal Medlemmer følger større Forskjellighed i Anskuelserne, dermed Liv, Bevægelighed, gjensidig Paa-virkning, Impulser til at tage fat paa Opgaver, man ellers vilde lade ligge. Selv om man kun vil tilstræbe at opnaa et virkelig effektivt Handelskammer for Kjøbenhavn alene, saa vil det dog være bydende nødvendigt at gjøre det mindst to til tre Gange saa stort som den nuværende Komité. *A fortiori* vil dette være Tilfældet, hvis man, hvad vi langt vilde foretrække, vilde søge iudført en Institution, der i visse Henseender tillige kunde tjene som Organ for hele Landet. En Forsamling, der skulde inde-slutte en virkelig paalidelig Repræsentation af de forskellige Afskygninger i Landets Handel og Industri, maatte allerede med dette Formaal for Øje ikke være for snever.

Af endnu større Vigtighed er Offenlighed i alle vigtigere, almeninteressante Forhandlinger. Kun Offenlighed formaar tilfulde at anspænde Kræfterne, at vække almindelig Interesse for de rejste Spørgsmaal, at drage Dagspressen og det store Publikum med ind i Forhand-

lingerne. Kun da ville berettigede Krav kunne bæres frem med saadan Styrke, at de ikke lade sig afvise af en bureaukratisk Haandbevægelse eller et sløvt Skuldertræk. Hvor er det tænkeligt, at en Forsamling, hvis Rolle er væsenlig raadgivende, kan udøve nogen Indflydelse i vore Dage, naar dens Drøftelser foregaa i dyb Hemmelighed inden fire Vægge? Under Diskussionen i Nationaløk. Forening ytrede et Medlem af Gross.-Soc.-Komité, at denne ofte fandt sig i en uheldig Stilling, fordi den mødte en forudfattet Mening om, at Handelsmænd kun kunde bringe saadanne Forslag frem, der tjente deres egen Interesse. Hvormeget man end vil beklage en slig Mening, og hvormeget man end vil indigneres over dens Mangel paa Berettigelse, saa er det dog bedre at gjøre sig klart, at den er ikke ganske uden Undskyldning. Ingen offentlig Myndighed kjøber Frihed for Kritik over sine Forhandlinger uden paa Bekostning af saa meget stærkere Kritik over Forhandlingernes Resultater. Man holder ikke Diskussionen om et offentligt Anliggende hemmelig uden med Risiko for, at Motiverne til Beslutningen mistænkeliggjøres. Hvad tror man maaske, at det vilde blive fortalt om Kjøbenhavn's Kommunalbestyrelse, hvis den bestod alene af Magistratens fire Borgmestre, der drøftede og besluttede i al Hemmelighed! Der er kun ét Middel for en offentlig Forsamling til at sikre sig mod Mistillid: det er at kaste Dørene aabne paa vid Gab; det er tillige det eneste Middel til at sikre sig Indflydelse paa den offentlige Mening. Det er et daarligt Bytte det: at kunne sidde lunt inden Døre og passiare uden at tage det nøje med Referenter, men til Gjengjæld neppe at kunne gjøre et selvstændigt Skridt uden at møde forudfattet Mistro, og i Stedet for at være den, der med Kraft og Myndighed gaar i Spidsen,

at se sig væsenlig reduceret til at anbefale de Forholdsregler, som Landets offentlige Mening allerede forud har erklæret sig til Gunst for. Det er en løjerlig Udviklingens Ironi den: alt Andet har forandret sig og er gaaet fremad; men det Udvalg, der hertillands repræsenterer den Stand, der anses for den mest agile af alle, netop det er blevet staaende i samme Form, hvorunder det i sin Tid blev passet ind i de gamle Kollegiers Aand og System. Da have Landmændene, skjønt de gjælde for en Stats mest konservative og langsomste Element, da have de ganske anderledes forstaaet Tidens Krav. Det kgl. Landhusholdnings-Selskab bestaar ikke af tolv Mænd, der lægge skjulte Raad op i al Stilhed. Det skyer ikke at tale, og at tale højt, til Gunst for Landmændenes egne Interesser, og et Handelskammer skal heller ikke sky at tale til Gunst for Handel og Industri. Derfor, netop derfor, indstiftes slige Institutioner. Men hvad der altid, om end med nok saa megen Uret, vil blive bebrejdet slige Forsamlinger, saalænge de ikke ere offentlige, det er, at de gjøre sig til Talsmænd for *uberettigede* Interesser, være sig særlig personlige eller ensidige, bornerte, anmassende Standsinteresser.

Et Handelskammer, der blev organiseret paa Grundlag af disse Principer: at omfatte det fyldigste Udvalg af Landets bedste økonomiske Indsigt og offentligt at drøfte økonomiske Spørgsmaal med praktiske Resultater for Øje, vilde være en stor og betydningsfuld Vinding. Det vilde være et Led i Rækken af vore Institutioner, hvis Savn med hver Dag bliver føleligere. Der er hertillands fuldt op af Frihed og Selvstyrelse i Form af Papir; det gjælder at omsætte noget deraf i klingende Valuta.

Vi ville i korte Hovedtræk angive, hvorledes et saa-

dant Handelskammer lod sig organisere paa Grundlag af det Bestaaende. Det er en Henstilling til Overvejelse snarere end et positivt Forslag. Om man bifalder alle Detailler, er ikke af sær Vigtighed.

— Grosserer-Societetet vælger fremtidig 18 Medlemmer til et Handelskammer i Stedet for som hidtil 12 Medlemmer til Grosserer-Societetets Komité.

Da Grosserer-Societetet kun tildels omfatter Hovedstadens Industri, vil denne have Krav paa desuden særligt at repræsenteres t. Ex. ved 6 Medlemmer. Men i Mangel af en Korporation, i hvis Hænder Valgretten kunde lægges, vilde det formentlig være rettest indtil videre at betro den til Kjøbenhavns Borgerrepræsentation. Formaalets Opnaaelse kunde tildels sikres ved Fastsættelsen af Valgbarheds-Betingelser.

Man kunde i Nødsfald blive staaende ved et Kammer, der alene repræsenterede Kjøbenhavn. Selv et saadant vilde kunne gjøre stor Nytte og kunde udrette meget, som ikke er muligt under den nuværende Ordning. Men det vilde være langt at foretrække, hvis det paa nogen Maade lader sig iværksætte, at opnaa en Repræsentation, der *tillige* omfatter Landet som Helhed.

I saa Fald ville yderligere samtlige Landets Kjøbstæder have at vælge et Antal Medlemmer (ikke overstigende 24) til Handelskamret. Valgene maatte foregaa i større Kredse, saaledes at Indenrigsministeren fordeler det Antal Medlemmer, som hver Kreds har at vælge, i Forhold til Indbyggerantallet i Kredsens Kjøbstæder. Saa længe der ikke i Kjøbstæderne findes Korporationer, der kunne betragtes som adækvate og paalidelige Udtryk for deres Handel og Industri, vil det være rigtigst at lægge Valgretten i Byraadens Hænder.

Samtlige Valg ske for 6 Aar, saaledes at en Tredjedel afgaar hvert andet Aar.

Det saaledes sammensatte Kammer vilde have at arbejde paa følgende Maade:

Samtlige Spørgsmaal vedrørende Kjøbenhavn og kjøbenhavnske Forhold ville være at behandle alene af de for Kjøbenhavn valgte Medlemmer. Derunder ogsaa Medvirkning ved Valg af Sø- og Handelsrettens Medlemmer. Et staaende Udvalg paa 7 eller 9 Medlemmer har at besørge samtlige løbende Forretninger (Bestyrelse af Børsen, af Legater og Understøttelsesfond, Medvirkning ved Kursnoteringer osv. — mulig ogsaa Afgivelsen af Responsa, i al Fald saadanne, der ikke ere Gjenstand for synderlig Tvivl).

Spørgsmaal vedrørende hele Landet — altsaa navnlig Lovgivning og Administration i Almindelighed — ville som Regel (naar der ikke foreligger særlig paatrængende Opfordring til Afvigelse) være at behandle paa Møder af det samlede Kammer. Saadanne Møder ere at afholde f. Ex. to Gange aarlig et Antal Dage ad Gangen, indtil de forelagte Spørgsmaal ere udtømmende behandlede. De kjøbenhavnske Medlemmer ville derefter danne et Udvalg i videre Forstand til yderligere at forfølge og iværksætte de paa de almindelige Møder vedtagne Beslutninger, — navnlig ved at indgive Forslag og Andragender til Regering og Rigsdag.

Offenlighed i Forhandlingerne er at gennemføre saa vidt som mulig og vil være Reglen i alle Tilfælde, hvor ikke Spørgsmaalets Natur retfærdiggjør det Modsatte.

Samtlige Kamrets Medlemmer ere ulønnede. De udenbys Medlemmer erholde Rejsediæter.

Kamret vælger selv sin Formand og fastsætter selv sin Forretningsorden.

Private kunne indbringe Forslag og Andragender. Det staar til Kamret at afgjøre, om og hvorledes de skulle behandles.

En af Regeringen udnævnt Kommissær har Adgang til Kamrets Møder og Ret til at deltage i Forhandlingerne, men ingen Stemmeret.

Kamrets Kompetence, som bliver at fastslaa ved den Lov, der organiserer det, er i Hovedsagen af raadgivende Art. Men det bør gjøres vedkommende Ministre til Pligt at indhente dets Betænkning over alle vigtigere Foranstaltninger, der berøre Handelens og Industriens Interesser.

Kamret antager en lønnet Sekretær. Denne Posts Besættelse med en fremragende Dygtighed er af yderste Vigtighed. I hans Hænder vil være at lægge Besørgelsen af alt det mere formelle Arbejde og Bearbejdelsen af hele det statistiske Materiale. Gagen maa være saa høj, at den kan købe en fuldt kvalificeret Mands hele Tid og udelte Opmærksomhed. Den fornødne lønnede Medhjælp stilles til hans Disposition.

Hvorledes skulle Pengemidlerne tilvejebringes? Det drejer sig om forholdsvis meget moderate Beløb.

Grosserer-Societetet har et ikke ubetydeligt Budget. Men naar man gennemgaar det, vil man finde, at den langt overvejende Del af Udgifterne alene vedrøre Københavns Børs. De Udgifter, der vedkomme Komiteens Virksomhed i Almindelighed (den Side deraf, der er analog med et Handelskammers) andrage i Regnskabet for 1878 neppe 3000 Kr. *)

*) Nemlig: Brændsel og Gas 600 Kr., Sekretærens Honorar 800 Kr., Tryksager 635 Kr., Leje af Komiteens Værelse (anslaet til) 850 Kr. —

Et dansk Handelskammer som det foreslaaede vilde sikkert ikke foranledige en større aarlig Udgift end c. 15,000 Kr. Det drejer sig da om at tilvejebringe c. 12,000 Kr. udover, hvad der alt anvendes. Da Staten yder det kgl. Landhusholdnings-Selskab et aarligt Tilskud af 3200 Kr., vilde det med Billighed kunne ventes, at Handelskamret modtog et lignende. Tilbage staar c. 9000 Kr. Dette Beløb kunde passende fordeles med $\frac{1}{3}$ paa Kjøbstæderne og $\frac{2}{3}$ paa Kjøbenhavn. Den paa Kjøbstæderne faldende Tredjedel vilde kun udgjøre c. 11 Kr. for hver 1000 Indbyggere. Kjøbenhavns to Tredjedele vilde tilvejebringes ved at opkræve c. 4 Kr. mere end hidtil af Grosserer-Societetets henved 1500 Medlemmer.

Misfornøjelse med et slikt forøget Bidrag vilde vanskelig komme til Orde, naar man saa, at det ikke blev ydet omsonst. Utilfredshed med det Grossererne paalagte tvungne Kontingent er baade mere forklarlig og mere forsvarlig, naar den Institution, det er bestemt til at bære, ikke formaar at sætte Frugt i haandgribelige, gavnlige Resultater. Iøvrigt, den Gren af et Handelskammers Virksomhed, der medfører forholdsvis størst Udgift, er Besørgelsen af statistiske Arbejder. Men deres Omfang kan afpasses efter de til enhver Tid tilstedeværende Midler. Forresten ere de af Kjøbenhavns Magistrat i de senere Aar udgivne statistiske Værker et fortræffeligt Vidnesbyrd om, at vi hertillands ingenlunde behøve at staa tilbage heller paa dette Omraade.

Vi henstille hermed dette Forslag til velvillig Overvejelse. Vi opfordre Enhver, der har Blik for Sagens

Udgifterne ved et saa virksomt Handelskammer som det köllnske findes angivne i Tidsskriftets forrige Hefte.

Betydning, til at bidrage Sit til, at den ikke skrinlægges paany. Ved den foreslaede Plan vil ikke opnaas Alt. Men der vil vindes Meget; og vi tro, der vil vindes det Meste, af hvad der for Tiden overhovedet lader sig naa.

Ingen er nærmere end selve Grosserer-Societetets Komité til at fremdrage Spørgsmaalet om dens Reorganisation. Ingen er nærmere til derom at forebringe Regeringen et bestemt formuleret Forslag. Ad ingen Vej vil Komiteen paa værdigere Maade kunne vise, at den forstaar sin Opgave og er den tilfulde voxen.
